

Izkaja vsakega 7., 15., 22. in 30. v mesecu. — Uredništvo in upravišstvo: Ljubljana, Karla Marksa trg 2. — Naročnina znaša mesečno Din 4.—.

LETO II.

Ljubljana, četrtek, 15. novembra 1923.

Štev. 42.

Novi napadi na rudarje.

Iz pisma radikala Šuntajsa, katerega smo v izveščku priobčili v prejšnji številki »Strok. Borbe«, se jasno vidi kako vlogo so za časa stavke igrali naši radikali s Štefanovičem na čelu. V besedah so na shodih poskušali varati rudarje s tem, da so se izjavljali za upravičene zahteve rudarjev, v resnici so pa delali na razbiju rudarske organizacije Z. R. D. v upanju, da bodo lisoči rudarjev šli med radikale, če se jim posreči zrušiti Z. R. D. Pa ne samo proti organizaciji, posebno proti funkcionarjem in zaupnikom so nastopali in še nastopajo v enotni fronti s klerikalci itd. Intervencije Korena pri Skubicu in njihovi razgovori bodo ob pravem času objavljeni in jasno se bo videlo, kako so radikali s svoje strani uplivali na Skubica, da se ne sprejme v službo odpuščenih zaupnikov Z. R. D. Klerikalna »Pravica« priobčuje interpelacijo klerikalnih poslancev radi preganjanja rudarjev in se ne sramuje objaviti odsilavek: »Ne gre pa tu, to bodi pribito, le za lakozvane 'neodvisne' (bivše komuniste) —«, iz katerega sledi, da za neodvisne »bivše komuniste« interpelanti ne zahtevajo istih pravic kot za svoje tudi bivše komuniste.

Vsi, od radikalov do klerikalcev, so upali, da je po udušenju slavki prišel čas zanje in vsi obljubljajo in obljubljajo. Ker nimajo uspeha, hočejo rudarje z bičem še bolj »omehčati«.

Skubic grozi po svojih ravnanjih, da bo vrgel odpuščene iz stanovanj in da bo v kratkem pričel z redukcijo plač, približno za 5 Din. To govori v Zagorju. V Trbovljah so dobili odpuščeni sodnijsko opoved stanovanja, proti kateri je, naravno, vložil priliz.

Sporazumno s centralno vlado pa

hoče Skubic zvaliti zopet ves davek na rudarje in že je razglašeno, da bo vsakemu odlegnjen ves davek od leta 1919 naprej in da bodo rudarji morali zopet plačati vse davke, torej tudi one, katere so dobili enkrat že izplačane, ker so jih protizakonito morali plačati. Kdor bi davka takoj ne hotel plačati, se mu bodo izterjalni stroški računali po odvelniškem tarifu.

Rudarji so po 2 mesečni stavki popolnoma izčrpani. Dosedanje mezde, dosedanja njihovi zaslužki ne zadostujejo niti za bomo preživljenje in popolnoma izključeno je, da bi zmogli še novo breme kol so ti davki. Davke je doslej plačevala Trboveljska družba. Dokler je bila Z. R. D. močna, dokler so stali na čelu Z. R. D. zanesljivi in sposobni zaupniki, si radikalna vlada in Skubic nista dovolila prili na dan s tako zahtevo. Sada pa ko so zaupniki in funkcionarji Z. R. D. odpuščeni in ko so deloma že šli v inozemstvo, sedaj ko Skubic misli, da rudarji niso več organizirani in da nimajo več nobene odporne sile — hoče naprtili rudarjem davke in ne samo to, odlegniti jim hoče tiste davke katere je Trboveljska družba morala že enkrat vrniti rudarjem, ker jih je odlegnila brez pravice.

Rudarji! Če ne bodele čimprej pokazali Skubicu in vladi, da ste še organizirani in če ne bodele takoj vsi pristopili k svoji strokovni organizaciji Z. R. D. bo Skubicev načrt uspel in vaše že danes neznosno življenje bo poslalo tako, da bodo rudarji prisiljeni izseliti se ali pa postali popolnoma brezpravni sužnji kapitalistov Trb. družbe.

Rudarji brez strokovne organizacije ni obrambe.

O fašizmu.

Današnja družba razpada. Najizrazitejši pojav tega propadanja je fašizem, ki danes ni več le plod italijanskih dogodkov, temveč internacionalen (svetoven) pojav. V Italiji si je ustvaril svojo prvo fašistovsko državo. Toda fašizem raste in se repenči vedno bolj v Nemčiji, Češkoslovaški, pričenja v Ameriki in Avstriji.

Kaj je fašizem? Fašizem je malomeščanska reakcija proti povojnemu položaju, ki pa se je poslužuje velekapitala povsod, kjer propada in se ruši. Vendar ni vsak protidelavski antirevolucionarni pokret že fašizem. V Madjarski ni fašistična vlada in vendar lahko rečemo, da vlada v Horihyevi klavnici mnogo večja reakcija kot v Italiji, kjer vlada fašizem. Kakšna je torej razlika? Fašizem je pokret širokih malomeščanskih plasi (pisarji, uradniki, »intelektualci«, študenti, odpuščeni oficirji), medtem, ko je Horihyeva vlada ufelešenje fevdalno-kapitalističnih skupin.

Kdo tvori aktivni kader fašizma? Fotografije o pohodih črnosrajčnikov v Rim in poročila meščanskih časopisov nam poročajo, da so mladi elementi

tvorili jedro v bojnem kadru italijanskega fašizma. Isto pričajo tudi že sami naslovi nemških fašističnih organizacij: Jungdeutscher Orden, Jungbismarck Bund, Deutschnationale Jugend, Jung-Bauernbund, Jungsturm itd.). Enak slučaj je tudi v Jugoslaviji, kjer se skriva fašizem za naslovi organizacij: Srnao (Srbska nacionalna omladina), Hanao (Hrvaška nacionalna omladina) in Orjuna, ki jo enako tvorijo omladinci. Jedro fašizma povsod tvorijo omladinci, bodisi malomeščanska, velemeščanska in tudi delavska mladina. **Potemtakem je vprašanje protifašistovskega boja mladinsko vprašanje!**

Zakaj v splošnem ima fašizem ugodna tla? Fašizem ima svoje korenine torej v srednjih malomeščanskih slojih posebno v malomeščanski mladini. Po vojni so se množice mestnega malomeščanstva proletarizirale. Vsled samega načina kapitalističnega proizvodnje postaja dvomljivi položaj v teh množicah še vedno bolj nesigurnejši in obupnejši. Propad državnih financ, razdejavanje denarnega sistema, rasloča draginja in davki vodijo inteligenco, nižje

uradnike, oficirje in precejšnjo malo obrt v bedo, v obubožanje. Te množice iščejo poti ven iz blata, iščejo izhoda, novih poti, novih življenjskih oblik. Po vojni so prišli (v Nemčiji, Češkoslovaški, Avstriji in Italiji) na vlado zastopniki socijalne demokracije in raznih malomeščanskih strank, ki niso mogli niti malo izboljšati položaj teh množic. To zmore le odkrit in odločen boj proti velekapitalu, česar pa se socijal-demokracija in malomeščanstvo boji, samoposebi umevno. Oni žive le v kompromisih. Položaj teh mas pa se slabša, pada vedno bolj v bedo. Zato iščejo novih poti in svojo zapeljano zvezdo so našli v fašizmu, ki vse povsod lajno kriči: proč z goljufivo demokracijo, ki pomeni le korupcijo in profit na kožo države in delavnih množic — stvorimo močno oblast klenih ljudi, ki bodo znali vzeti v svoje roke propadlo malomeščansko življenje, ki bo spravilo tovarne v lir, nasitilo inteligenco itd. Umevno, da s takimi radikalnimi parolami najde zavetje v srednjih slojih. Srednji sloji so se po vojni nahajali v precejšnji meri v vrstah revolucionarnega proletarijata. Tu, seve, niso našli duška svojim težnjam, ki hrepene po pustolovščinah, revolverjih, frazah, niso našli band. In poslali so najhujši nasprotniki delavskega pokreta. To razpoloženje teh sedanjih fašistov proti delavskemu gibanju, spretno izrabljajo kapitalisti povsod, kjer stopajo v agonijo (umiranje) in vstvarjajo iz njih svoje slepo orožje v boju protirevolucionarnemu proletarijatu.

Zakaj ima fašizem ugodna tla posebno v mladini? 1. Mladina velemeščanstva, plemištev in agrarcev so po prepričanju fašisti. Oni so najzagriznejši borci za star monarhistični - nacionalistični režim. To posebno v Nemčiji in Avstriji. Ta mladina se tudi ne polaplja v množice, ampak tvori nekako tajne organizacije, ki imajo za cilj pustolovščino, občudujoč »slavne« ljudi, posebno vojskovodje po katerih se tudi imenujejo te bolj intimne organizacije. Si-

cer je to »tajno« gibanje te velemeščanske mladine več ali manj otročje, v fašizmu je našlo svoj smoter in stopili so k njegovemu jedru. 2. Mladina malomeščanstva ni stopila k fašizmu iz prepričanja kot velikomeščanska, temveč ta mladina je v veliki meri žrtev svojega ozkega duševnega obzorja. Pred vojno je klonila v blaženem, poniževalnem bizantinskemu duhu, ker jim je »božja gnada« izpolnila vse prošnje, da so živel. Vzrasla je v monarhističnih nazarjih, ki so jo vedno jako spretno zastrupljala in sedaj po vojni vidijo propad srednjih plasti, neverjetno obubožanje intelektualcev, padanje malega obrača in nezmožni, da bi prišli stvari v okom, si popolnoma pliko razlože: revolucija je kriva, judi so krivi, ti prokleti proletarji so krivi in le ena rešitev je možna: nazaj k staremu, k monarhiji. Iščejo poti, fašizem jim jo ponudi. 3. V precejšnji meri tudi delavska mladina žal nudi ugodno setev fašizmu. Ta plast ne more prihrjevati fašizmu s prepričanjem, ker je to sploh nemožno, ampak le nezavedna delavska mladina lahko postane žrtev fašizma. Fašizem in prol. mladina je torej vprašanje izobrazbe, duševnega obzorja del. mladine. In dejstvo je, da odrasli sodrugi niso skrbeli za izobrazbo svoje mladine, kot delajo to srednje in vrhne plasti, ki skrbje, da se njihov duh naseli tudi v mladini. Proletarijat ni nikdar z vsemi sredstvi delal na to, da vzgoji mladino v razrednem duhu. Ozko obzorje, ki je potemtakem bilo last naše mladine (posebno one, ki še danes niso niti v strokovnem pokretu), pa tvori predpogo delavske mladine za fašizem. — Današnja mladina (14 do 21letna) pa je gulila v vojni še šolske klopi, kjer je čula o samih rdečih križih in vojskovodjih. Monarhistične strupe so v dozah požirali in posledica tega so puhli možgani. Praznovali so zmage, častili Hindenburga in v 1918 letu so čuli povsod samo: revolucija je kriva, delavci so morilci, banditi in židi so bili na dnevnem redu.

(Konec prihodnjič.)

Okrožnica jeseniških kovinarjev.

(Nadaljevanje.)

Ko so člani uvideli in dodobra spoznali politiko reformistov, so pričeli priliskati na podružnični odbor, da naj se preneha z obračunavanjem prispevkov centrali, ker isti ne zaupajo več. Jeseniški podružnični odbor je vsled tega pritiska sklical skupno sejo odborov podružnic na Jesenicah, Javorniku in Dobravi, na kateri so sklenili, da ne bodo odpošiljali prispevkov centrali do časa temeljite remedure na centrali. Ta sklep je bil na članskem sestanku predložen vsem članom, ki so v pretežni večini odobrvali isti sklep proti 12 glasovom, katere dvanajstotica pa se ni hotela podvreči sklepu večine zgolj iz političnih razlogov ter je pričela rovariti, v prvi vrsti znani demagog Jeram, češ, da se s tem sklepom krši pravilnik. Pri tem rovarjenju je omenjena dvanajstotica pritegnila odbora iz javorniške in dobavske podružnice, katere sta postala svojim lastnim sklepom nezvesta in kateri so se izkazali kot ne-

značajneži z izjemo predsednika javorniške podružnice sohr. Dolinarja, ki je ostal mož-beseda ter je nato rajši odstopil kot časten mož, kot da bi pogazil svojo častno besedo. Enoten nastop proti centrali je bil po zaslugi omenjenih dvanajstotice in po krivdi neznajanih odborikov zlomljen. Centrala je uporabila cincanje in neodločnost ter pričela dajati navodila za imenovanje šestčlanskega odbora, kateri je imel nalogo prevzeti do izrednega občnega zbora poslovanje iz rok podružnice od članov izvoljenega odbora, kateri je užival med članstvom popolno zaupanje. Na podlagi pravil in pravilnika, kateri so prirojeni pač v smislu in interesu centralnih absolutistov pri ODK, je ista polom pravdarskega advokata dr. Jelenca pričela groziti s sodnijo ter je že prvi pot naprtila glavnim funkcionarjem razpuščenega podružničnega odbora na Jesenicah na vsakega po 32

Din stroškov za njihovo delo in trud v podružnici.

S tem pa je centrala ODK pokazala tudi svoje pravo lice, kar je vzbudilo med članstvom skrajno ogorčenje ter se izjavili, da se na podlagi takih in enako glasečih se društvenih pravil slo- neči organizaciji nikoli več ne vpišejo kot člani. S temi izjavami od strani član- nov se je pričelo misliti na popolnoma lokalizirano kovinarsko organizacijo s svojimi pravili, katere bi odgovarjala interesom članov. Po večkratnih disku- zijah se je ugotovilo, da bi taka orga- nizacija ne koristila interesu proletari- jata, pač pa bi škodovala tudi jeseni- škemu proletarijatu kot osamelemu borcu brez vsake gmojne in moralne pomoči od ostalega jugoslovanskega proletarijata.

Končno smo slavili vodstvu Zveze delavcev in delavk kov. industrije in obrli Jugoslavije za Slovenijo v Ljubljani pogoje k društvenim pravilom, da smo pripravljene stopiti v zvezo, pač pa pod samoupravo stavkovnega fonda in je- senišskemu proletarijatu pripadajoče po- družnično premoženje v slučaju razpu- šta podružnice. Centrala nezavisne strokovne organizacije je na stavljene pogoje pristala v polnem obsegu ter se

je sporazumno odločilo, da plača po- družnica centrali prispevek 30% za strokovni list »Strok. Borba« in režijske (upravne) stroške. Tako bo jeseniška kovinarska podružnica (nezavisna) v kratkem postala boja zmožna tudi v fi- nančnem oziru, ker se bo steklo, ko se uredi vse potrebno, 60% od prispevkov v stavkovni fond, med tem ko se pri ODK. izrabi ves finančni vir edino le za vzdrževanje birokratov (nastavljen- cev) v stavkovni fond pa gre samo 20% od prispevka, kar znači, da ODK ni ni- kaka bojna organizacija, pač pa le ne- kak zavod za vzdrževanje večjega šte- vila nastavljenecv, ki se smatrajo ko- nečno, da so oni sami, ki tvorijo organi- zacijo. Naš namen je bil ob enem z ustanovitvijo nezavisne podružnice tudi ta, da odpravimo zlo, ki se nahaja v or- ganizacijah Amsterdamskih smernic, da vspostavimo v resnici demokratično razrednobojevo organizacijo, ki mora biti tudi zmožna voditi nepomirljivega razrednega boja proti kapitalističnim krvosom.

Naj živi razredna zavest in razredni boj proletarijata.

Jeseniški kovinarji.

(Konec.)

Važno za železničarje.

Za prevedbo na novo pragmatiko morajo vsi uslužbenci (razen delavcev) predložiti načelniku naslednje listine v originalu ali uradno overovalnem spisu: 1. Krstni list; 2. Zadnje šolsko spriče- valo; 3. Poročni list; 4. Domovnico; 5. Nравstveno spričevalo (ne sme biti sta- ro čez 6 mesecev); 6. Krsne liste otrok; 7. Potrdilo o odsluženju kaderskega ro- ka (samo oni, ki so bili potrjeni po letu 1919); 8. Potrdila, ako so služili prej v kaki drugi državni službi ali pri želez- nici in sicer kje, koliko časa, v kakem činu in s kako plačo.

Državni železničarji morajo predlo- žiti že do 20. novembra 1923, južni pa do 10. decembra 1923.

Vse prošnje za te dokumente in tudi

dokumenti sami so kolka prosti po od- loku »ministrstva financ D. R. Broj 112.999.«

Vendar se mora pri vsaki prošnji pripomniti in tudi na dokumentu prista- viti, da služijo le za prevedbo po novem uradniškem zakonu in so izdani po čle- nu 128 zakona o uradnikih in ostalih uslužbennih. Plačati je treba le tisko- vino.

Dokumente oddajte proti potrdilu na- čelnikom.

Vsak član naše organizacije, katere- mu manjkajo posamezni dokumenti, lahko pride v društvene prostore, kjer se mu bodo brezplačno napravile vse ložadene prošnje in dale potrebne in- formacije.

Izšel je Kovinarski Rudarski Železničarski KOLENDAR za prestopno leto 1924.

Stane v polplatno vezan, z bogato, vsestransko vsebino 15.— Din.

Zakon o zaščiti delavcev.

Vsak delavec ve, da so vse današ- nje države, razen Rusije, organizacije kapitalističnega razreda nad onimi, ki nimajo ničesar, razen svojih delavnih rok. Jasno je tudi, da taka država ni vzgled poslodajalca, kar bi morala biti, ampak je nasprotno popolnoma vred- na sestrice Trboveljske premogokopni družbi. Da pa ljudje, ki so še mnenja, da je država »božja volja«, še tega ne izgube, jim daje država posamezne drobtine, pesek v oči. Te drobtinice, ki jih deli jugoslovanska buržuazija, so zbrane v »Zakonu o zaščiti delavcev«, ki je stopil v veljavo 14. junija 1922.

Ta zakon govori o delovnem času, o delavskih zbornicah, o borzah dela in v svojem petem oddelku o delavskih zaupnikih. Naloga delavskih zaupnikov je: delati za zaščito gospodarskih, so- cijalnih in kulturnih interesov delavcev; sodelovati pri pripravljanju in izdelo- vanju kolektivnih delovnih pogodb med delavci in poslodajalcem, posredujejo pri določanju akordnih tarif ter da se strogo uporabljajo vse odredbe glede delovnega časa, zdravja, življenja in socialnega zavarovanja itd. Sicer so te naloge še pomanjkljive; manjka namreč pravica kontrole nad produk- cijo. Kljub temu je drobtinica raz bur-

žuazne mize in treba je, da to drob- nico zmeljemo in zahtevamo cel kos. Ta institucija je proletarijatu v korist, ker se razteza na ves proletarijat ka- kega podjetja, brez razlike spola in po- litičnih prepričanj. Število zaupnikov zavisi od števila delavcev, zaposlenih v podjetju, izvoljeni so od vseh za časa volitev v podjetju zaposlenih delavcev, ki so stari nad 18 let. Tako torej v glav- nem pravi peti oddelček zakona o za- štiti delavcev o delavskih zaupnikih.

In kako se proletarijat poslužuje teh pravic v resnici. Poglejmo, kaj pravijo inšpekcije dela, ki imajo skrbeti, da se ti zakoni pravilno izvršujejo!

Inšpekcija dela v Beogradu poroča, da so poslodajalci, kolikor le možno, vedno odlašali volitev delavskih za- upnikov, nazivajoč, da so ti zaupniki komisariji delavskih sovjetov. Inšpek- cija dela v Novem Sadu konstatira, da razen v velikih tovarnah sploh niso obstojali delavski zaupniki. V Splitu pravi inšpekcija dela, da se čudi dej- stvu, da do sedaj niti v enem podjetju niso izvolili delavske zaupnike. Enako pravi tudi inšpekcija dela v Sarajevu, da v precej podjetjih ni prišlo do volitev zaupnikov. Kaj pravi v tem oziru in-

špekcija dela v Ljubljani, mi ni znano. Morda nič!

Kakor vidimo, si v večini slučajev delavstvo sploh ni izvolilo svojih za- upnikov. Podjetniki pa vodijo brez- dvoma boj proti izvolitvi zaupnikov in s tem ne priznavajo niti zakonov, ki so jih sami ustvarili, želeč, da ostanejo na papirju. Inšpekcije dela pa, namesto da po zakonu nastopijo proti kapitalistič- nim željam, za kar so postavljene, ne store niti enega koraka in se samo ču- dijo, kot n. pr. v Splitu. Njihova naloga je, da kontrolirajo delo delavskih za- upnikov in ščitijo njihove dosežene pravice. Tega pa ne izvršujejo, ker tega ne morejo, kajti delavskih zaupnikov ni (vsaj povsod ne) in za to dejstvo se ne zmenijo. Proti takemu slepemu posto- panju protestiramo.

Delavstvo se mora zavedati važnosti

Kongres jugoslovanskih železničarjev in drugo.

Mi bi se sicer ne pečali s tem kon- gresom, kajti paradnih demonstracij so nacionalisti imeli letos že toliko in raz- ličnih, da ako bi taki in slični kongresi nam kaj koristili, bi mi železničarji morali imeti že zdavnaj raj v Jugoslaviji. Ker pa nam tovariši zahrjujejo, da je bil to nacionalnih železničarjev kon- gres, torej tudi njihov, ga hočemo opi- sati tako, kakor nam očividci pripove- dujejo.

Stoinštiri delgatoj je zastopalo pet- deset tisoč organiziranih železničarjev. Visoka je ta številka malone vse želez- ničarstvo Jugoslavije in lahko bi bila tudi vsodepolna za krmilarje države, ako bi ne imela dveh napak: 1. Ako bi bila resnična in 2. ako bi vsebovala res- tudi toliko mož zavednih in ne slavnjač. Ker pa nekoliko poznamo Balkan, nje- gove trgovce z živim železničarskim materialom, združeni v podjetju »Udru- ženje nacionalnih železničarjev«, se go- spodu železničarskemu ministru Janko- viću ni treba bali mrzlice, ali pa da se mu zamaje ministrski stolček radi vpra- šanja železničarskih trpinov.

Torej 104 delegati so sprejeli 14 reso- lucij, to se pravi slavnati može so se igrali z papirnatimi bombami. Pripove- dujejo nam, da se je vršil kongres Jugo- slovanskih železničarjev v dvorani Beo- grajske univerze, dne 29. oktobra ob 9. uri.

Ministrstvo je izdalo ukaz vsem pod- rejenim ravnanstvom, da vsi tisti na- cijonalni železničarji, kateri se vdeleže kongresa, dobijo prosto vozovnico v podobi legitimacije na brzovlakih in in brezplačno prenočišče v Beogradu. (Prolekcija buržuazije nad malome- ščansko organizacijo. Op. ured.). Po- tem so se med seboj pogovorili tako nekako? »Tovariš Franc, Tone, Blaž itd. greste v Beograd. Tam boste na kon- gresu protestirali proti reakcionarni službeni pragmatiki, tam povejte go- spodom, kaj hočemo mi? Kakšna naj bode in kaj naj nam nudi nudi ta tako zaželjena in težko pričakovana službe- na pragmatika.« Pa se vsedejo v brzo- vlak pa se peljejo lepo udobno v presto- lico SHS. države v Beograd. Spodobi se, da se bo takih prilikah svoje protes- tante lepo sprejme in pogosti, ker lačni ne morejo protestirati. Zato se jim je napravil brezplačni banket, na državne stroške. Na takih banketih se človek navadno naje in napije po mili volji. Za razvedrilo in lažjo prebavo pa še vož- nja ob sinji Donavi. Privoščimo tovari- šem naj se enkrat do silega najedo in napijejo, saj potrebni smo vsi, kongresi pa tudi niso vsaki dan, odkar smo zdru- ženi z južnimi brati pod eno streho. »Ko smo težko telesno delo opravili, pripo- veduje očividec, se z vso vsmo ločimo duševnega. Volili smo mogli centralni odbor. In to ni malenkost, ker vsak bi rad zaradil in zato se je moralo res izbi- rati iz tolikega števila. Bili ste dve listi, ena radikalna, druga demokratska! Kaj sedaj? Težko se je zameriti enim, kakor drugim, ko so pa vsi tako gostoljubni in darežljivi in — nacionalni. Iz te za- gata nam pomore Slovenac tovariš Blaž. — Kaj se bomo kregali in prepri- rali med seboj in razdirali dosedanje skupno tako plodonosno delo, je po-

teh zaupnikov. Moč delavskega po- krepa ne obstoja v tem, v kolikor je buržuazija prisiljena izdajati zakone o zavarovanju in zaščiti delavcev, tem- več v tem, v kolikor se ti zakoni ožive in udeležijo! Da se to zgodi, mora de- lavstvo vseh podjetij pritisniti na po- slodavce in na inšpekcijo dela, da se čim prej udeležijo vse točke zakona o zaščiti delavcev, posebno delavski za- upniki. Pravice pa, ki jih ima po tem ali onem zakonu, pa si proletarijat pri- dobi le z bojem! Zato se borite za de- lavske zaupnike!

In vi, zagorski steklarji, ki boste v kratkem izvršili izvolitev delavskih za- upnikov, smelo in srčno v boj za raz- redno-bojne delavske zaupnike, ki bo- do res zastopali vedno in povsod le vaše interese!

vzel navdušeno. Spomnimo se zadnje železničarske stavke. Kaka solidarnost je vladala med nami? Pohvalno se mo- ramo izjaviti napram vsem — izven par kričavev na južni železnici. Vsi kolikor nas je od Vardarja do Triglava na drž. železnici smo složni, kakor en mož. Štrajkali 24. urno obustavo dela in sa- marljivo na delo, brez razlike, pripada- li demokratom ali radikalom, ali narod- nim socialistom.

S podvojeno silo opravljali smo tako- težko službo saobračaja, ne samo po nam odmerjenih progah, temveč tudi nam neodmerjenih. Pomislite, to delo smo vršili vztrajno, lačni, bosi in napo- nagi. Tovariši, da je res tako, vas mo- ram spomniti na naše vrle strojevodje, kateri so za požrtvovalno delo v času- liste stavke v veliki nevarnosti za svoje zdravje in življenje vršili težko službo in zato bili odlikovani z zlatimi in sre- brnimi kolajnami. Toraj tovariši, nika- kor se pripravlj! Ako smo bili složni pri štrajku, pri banketu, pri vožnji, bodimo složni tudi pri volitvah; težko nalogo bo imel bodoči centralni odbor. Kajti pisa- ti bo moral resolucije, sklicevali ban- kete, deliti sinekure v obliki napredo- vanj, preganjali nepokorneže in far- bali železničarje ter še mnogo drugega prepotrebne dela, predno spravimo tako daleč da bo en hlev za vse ovce in kozle in en sam pastir.

Tovariši! ker smo vsi delali z vso vsmo na železnici, za železničarje, in imamo vsi stare zasluge (katere želez- ničarji dobro poznajo) na tem humanem poslu, vam cenjeni tovariši predlagam sledeče: Ne se pripravljati ali radikal ali demokrat, in kdo naj prevzame to težko in odgovorno mesto. Vsi smo zaslužni može, vsi smo po programu eno, vsi zastopamo narodne, državne in svoje interese — volimo mesto 12, 25 oseb in bodemo vsi lahko bratsko zastopani, ali volk bo sit in koza cela. Tudi naši interesi bodo lahko zastopani.

Vsi 104 delegati v imenu »50.000« članov kričijo delegatu Blažu — »lako je, bre! — očemo, da učinemo in pri- hvalimo ovo resolucijo.«

Delegat Blaž se vsede od prevzelega zadoščenja in si briše polno čelo.

Končno se je pohvalilo bodoči želez- ničarski zakon, rekli so: »res je da ima napake, ima pa tudi dobre lastnosti ka- kor človek, ali kaj hočemo.« — Končno se je izvolilo v centralni odbor štiri in- špektorje promečnega ministrstva in si- cer: Lukiča, Petroviča, Maliča in Igu. Nikoliča in še 21 železničarjev. Delegati so pa vsklikali: živijo enotna fronta od ministrstva do zadnjega inšpektorja, sloga na železnici, kakor v organizaciji, vsi jednaki smo...

Kralj je ta dan sankcioniral službeno pragmatiko, najbrž od strahu, da se mu ne predloži še kaj slabšega v podpis.

Kaj pa ti praviš železničar, k temu? Kaj ne, po starem pregovoru: Molk je zlato, govoriti srebro, držiš se prvega, molčiš, premišluj vsaj v molku, kakšni so kongresi zavednih delavcev in kakšni so nacionalistov. Vsaka stvar ima en konec, klobasa dva, pragmatika pa tri. Ali si že pristopil k N. S. Ž. O.

Capito.

Ali si že član »Zveze rudarskih delavcev«?

Na cesti.

Državna uprava južne železnice je s 24. novembra 1923 odpovedala službo vsem delavcem, ki si še niso pridobili našega državljanstva. V prvi vrsti so prizadeli Primorci, Čehi, Nemci.

200 ljudi je s tem vrženo na cesto. Kdor še nima 12 let službe ne dobi sploh nobene provizije. Tisti, ki imajo že več let službe (nekateri imajo že 30 let) dobe poleg par dinarjev provizije še 11 dinarjev osebno doklade dnevno.

Vrženi so na cesto in prepuščeni gladi in hiranju.

Baje bodo sprejeli nekatere nazaj kot »pogodbene delavce«, ki ne bodo mogli priti v provizijski fond in jih bodo potem, ko bodo izčrpali vse njih moči, vrgli vsak dan lahko na cesto.

To za danes v naglici. Več spregovorimo v prihodnji številki.

Napad zveze industrijcev na Jesenicah.

V zadnji številki »Strok. Borbe« smo zaznali za sklepe in namene Zveze industrijcev, sklepajoč na njihovem občnem zboru, dne 28. oktobra t. l. in sicer, da še bolj zaslužijo delavski razred Jugoslavije.

Kako dosledno hoče izvesti isti sklep Kranjska industrijska družba na Savi, se razvidi iz službene pogodbe, izstavljene s strani imenovane družbe svojim ekonomskim delavcem, ki stojijo pod upravo gozdnega urada pod upraviteljstvom g. Šuštaršiča, kalera se glasi:

Službena pogodba

na podlagi naredbe ministrstva za socialno politiko v Beogradu št. 25.768 od 1. VII. 1920 in rešenja poverjenišva za socialno skrb v Ljubljani opr. št. 9373-20 ter odloka okr. glavarstva v Radovljici št. 7193-3 od 18. VII. 1920, veljavna za nastavljenca gozdnega in gospodarskega obrata in sicer za hlapce pri konjih in govedih, za drvarje, vrtnarje, lesarje, za vse dninarje in sploh vse nastavljenca delavskega značaja, dokler so kot taki zaposleni v svoji službi.

1. Dnevni delavni čas traja 10½ ur in sicer od 6. do 12. z odmorom od 3. do 4.9., ne všetele časa, ki ga zahteva značaj dela, kot n. pr. krmljenje in čiščenje živine, snajenje vozil in orodja t. d.

2. Hlapci vozne živine imajo skrbeti za pravočasno in pravilno krmljenje, napajanje in čiščenje živine in snajenje vozil, orodja itd., pred in po delu, za kar dobivajo določeno hlevsko doklado.

Čezurno delo je samo tedaj, ako mora hlapec zapreči izven časa, navedenega pod točko 1. Čezurno delo se odškoduje po tozadevnih določilih.

4. Službena nedeljska vožnja in vožnja ob praznikih, ko delo v drugih obratih počiva, se smatrajo kot čezurno delo, razen vožnje pošte in mleka. Privatnih voženj ob nedeljah in praznikih se ne plačuje in mora vsak sam, ki rabi voz privatno, kočijaža ali voznika primerno odškodovati.

5. Vozniku, ki je vsled okolščin dela prisiljen izostati preko poldneva zunanaj, pripada kot odškodnina znesek ene delavne ure. Kočijažu pa se v takih slučajih službene vožnje povrne izdatke za prehrano in oskrbo konja in eventuelno prenočišče proti predložitvi računa, izstavljenega od oskrbodajalca. Isto

velja za voznika, ako se je moral nepredvidno poslužiti tuje oskrbe.

6. Odpovedni rok je za obe stranki 14 dni, t. j. 1. ali 15. vsakega meseca brez navedbe vzroka.

7. Uslužbenci so brezpogojno podrejeni upravi posestva in njenim v to poverjenim uradnikom, ki so odgovorni za izvršitev odrejenih del. Vse prošnje ali pritožbe je predlagati imenovani upravi.

Podpisani N. N. prevzemam službo kot konjski hlapec pri upravi posestva Kranjske industrijske družbe in izjavljam, da so mi zgoraj navedeni pogoji natančno znani, da se ž njimi povsem strinjam in se zavezujem po svojih najboljših močeh svojo službo v interesu službodajalca, točno in vestno opravljati.

G. Šuštaršič, ali se v resnici strinjajo delavci s temi pogoji? Ali se jih k temu le sili?

V protislovju s to izstavljeno pogodbo, pa je pogodba, sklenjena med delavstvom in podjetjem Kranjske industrijske družbe, na podlagi katere so pričeli delavci z delom ob 5. uri zjutraj do 8. ure zvečer; v zgoraj navedeni pogodbi pa se istim delavcem podaljša delovni čas za eno uro, zraven tega pa se jim stavlja še okrutnejše delovne pogoje.

Delavstvo Kranjske industrijske družbe najenergičneje protestira proti takim odredbam s strani družbe ter izjavlja, da je pripravljeno odbiti ta napad Zveze industrijcev in Kranjske industrijske družbe z vso odločnostjo, ker se zavedamo, da če se družbi posreči prvi napad pri ekonomskih delavcih, da pridejo na vrsto na to tudi drugi oddelki v tem podjetju. Jeseniški kovinarji se ne bodo nikdar uklonili volji pri Zvezi industrijcev včlanjenih 288 krivosov in tudi ne Kranjske industrijske družbe, kljub temu, da jim stoji ves državni aparat ob strani. Jeseniški proletarijat pa računa na pomoč ostalega jugoslovanskega proletarijata, da končno zlomi ta način izkoriščevanja, irdno uverjen, da bo prišel kmalu čas, ko bo proletarijatski razred stavljal današnji kapitalistični družbi v enaki meri delovne pogoje.

V boj za 8urni delovni čas!

Naj živi razredna zavest jeseniških kovinarjev!

kvalificirane delavce tedensko. V manjših obratih je položaj ugodnejši kot v velikih. Vendar pa je na deželi mezda za okroglo 30% nižja kot v mestih.

Položaj kovinarjev v Nemčiji. Koncem septembra je bilo 143.899 kovinarjev brezposelnih, 569.061 kovinarjev je pa bilo le par dni v tednu zaposlenih. Od celokupnega kovinarskega delavstva 1.814.163, je torej 60.7% polno zaposlenih, 31.4% delno zaposlenih in 7.8% brezposelnih. Kovinarska organizacija je zahtevala enkratni nabavni prispevek od 500 milijonov (to je bilo še v septembru, danes milijon ni vreden niti 10 par več. Uredn.). 25. oktobra bi se moral vršiti kongres nemških kovinarjev, ki pa je moral biti odpovedan, ker ni sredstev. V Nemčiji so vsled padca marke postali iluzorični vsi stankovni fondi, ker organizacija, ki si je v dolgih desletjih nabrala par stotisoč mark ali celo milijon mark, je izgubila vse, ker danes se računa samo še z milijardami. Za navadno pismo je treba prilepiti za 15 milijonov mark znamk.

Savez Rad. šiv. Odjev. Industrije i Obrta Jugoslavije. Savez izvešča vse svoje podružnice, da se sa svojom kancelarijom i svima funkcijama nalazi u sopstvenim prostorijama — Radnički Dom. Svi članovi, koji u Beograd poslova Saveza dolaze, molimo objavitve, neka se tu javljaju. Svu pošlu od danas slati isključivo na ovu adresu: »Savez šivačko - Odjevnih Radnika, Radnički Dom, za Stankovića, Beograd«. Ako se ova adresa lačno ovako ne ispiše, pošla nam se neće predati. Za to o tome povesiti računa. Beograd, 1. Novembra 1923. Po odluci centralne uprave: Sekretar Stoj. Stanković.

Iz Nemčije.

(Prvo komuniste, potem pa ostale...) Lastniki premogovnikov in njihovi ravnatelji so prešli v polno ofenzivo proti rudarjem. To so jim omogočili social-patrijotje, ki so se raje zvezali z buržuazijo in šli s Sainnesovim Stresemanom na vladu, kot da bi sprejeli enotno fronto s komunisti, v katero so jih slednji pozvali. Koalicijska vlada (social-patrijotje in kapitalisti) so sporazumno proglasili obsedno slanje in dali vso moč v roke monarhističnim generalom. Potem, ko so se na ta način zavarovali, so razveljavili zakon o 8urnem delavniku, na kar so pristali tudi amsterdamski strokovni birokrati, ko so jim kapitalisti obljubili, da bodo za to nekaj več plačali. Z ukinitvijo 8urnega delavnika je število brezposelnih, ki jih je bilo že ilak veliko, še bolj naraslo. Pod zaščito vojaške diktature je pričela sedaj tudi v Nemčiji ofenziva kapitala. Na delavstvo, ki lačno in golo demonstira po ulicah, se strelja, ali to ne more preprečiti, da bi se gladne mase pomirilo. Vsak dan poročajo o vedno obsežnejših demonstracijah in o vedno večjih plenitvah zalag živil in trgovin. Fašisti dvigajo glavo in proletarski razred Nemčije, pod vodstvom komunistične stranke se potem svojih proletarskih obrambnih stožnj pripravila na odpor. Tudi v tem težkem in usodepolnem trenotku socialpatrijotje odklanjajo enotno fronto s komunisti. Na Saškem in Turinskem (Thüringen) so levi socialisti pod pritiskom mas že morali pristati na enotno fronto in levi socialisti in komunisti so vzeli vladu na Saškem in Turinskem v svoje roke. Proti tej delavsko-kmečki vladi (ki je nekaj popolnoma drugega kot n. pr. koalicijska vlada, v kateri sedi poleg kapitalistov tudi kak socialisti) nastopa berlinska centralna vlada, v kateri so tudi socialisti. Nemčija je na razpolju. Ali diktatura kapitalistov ali delavsko-kmečka vlada? Ali bela ali rdeča diktatura? Demokracija se je v Nemčiji preživela in razkrankala. Soc. patrijotje bodo morali pokazati svojo pravo barvo. Če vstrajajo v zvezi s kapitalistom Šinnesom, so izdajalci nemške revolucije in nemškega proletarijata. V enotni fronti s komunisti pa lahko po vzgledu Saške in Turinske vpostavimo delavsko-kmečko vladu-predhodnico osvobojenja proletarijata iz kapitalistične sužnosti.

Beda francoskih rudarjev. (Iz rudnikov kalija v Alzaciji-Lotaringiji.) Od 4. maja t. l. ne obstoja za rudarje nobena kolektivna pogodba. To izkoriščajo podjetniki in izplačujejo rudarjem skrajno nizke mezde. Mezda kopača znaša (8. avg.) 18. frankov na dan, ostale kategorije pa dobivajo 70 — 90% kopaške mezde. V rudnikih kalija se dela pri temperaturi 40 stopinj Celzija. Na zahtevo rudarjev po zvišanju mezd, je ravnatelj odgovoril, da se na zvišanje mezd ne more misliti, ker je slaba konjunktura. Lansko leto so bile mezde rudarjev znižane za 15%.

Živilski delavci.

Zadnja številka »Delavca« prinaša razmere v I. Delavski pekarni in se pri tem hoče prav pošleno najesti mene podpisanega. Dopisun pravi, da je zadnja »Strok. Borba« pričela kampanjo tudi proti delavski pekarni in proti konzumnemu društvu. Dopisunu je gotovo znano, da smo mi v »Strok. Borbi« natančno pisali o žalostnih razmerah, katere se dogajajo napram delavstvu s strani vodstva I. Delavske pekarnice in delovodja g. Magušarja, kateri je tudi centralni blagajnik živilskih delavcev in odbornik Strokovne komisije za Slovenijo. Nadalje pravi, da jim razmere v I. Delavski pekarni niso natančno znane, vendar pa jim je znan neki človek, po imenu Tone Praprotnik, kateri je menda kriv vse te kampanje, naperjene proti I. Delavski pekarni in konzumnemu društvu; pa res, gospodje okrog »Delavca«, menda je res to tisti človek, kateri ni hotel kršiti 8urnega in nočnega dela, pa je bil vržen na cesto. Mi pa povemo še dopiscu tega članka v »Delavcu«, da nam je zelo dobro znano, da vrana vrani ne izkolje oči, tako tudi brani dopisec svojega, sebi enakega bratca. Nadalje pravi, da sem hodil na shode in jih razbijal ter klical doli in proč z Amsterdami. Da, morda bo tudi to res, ker jaz poznam vašo mentaliteto in tudi vašo cinicanja, kadar se gre za izboljšanje plač in sploh za kako izboljšanje delavstvu, takrat je pa že preveč in čaša je polna in se vsled tega razbije shod in se morda še celo organizirani delavci odklopijo od organizacije, katere ni zmožna, da bi se borila za izboljšanje njihovega gmojnega položaja in se proti volji voditeljev združijo oziroma priklopijo k res razredno zavednim strokovnim organizacijam. Tako je menda bilo pri živilskih delavcih in kovinarjih. Dopisec se čudi delavcem v I. Delavski pekarni, da ne skličejo sestanka, na katerega bi povabili Strokovno komisijo za Slovenijo. Ali pekovski pomočniki dobro vedo, da bi jim vi ne pomagali, marveč bi jim morda predlagali isto, kar se dogaja v Mariboru in Celju, da naj se prične delati še ob nedeljah. S tem mislim, da sem vam vse zadostno pojasnil za enkrat, drugič pa lahko povem še kaj več.

Tone Praprotnik.

Sodrug pekovski pomočniki, ne pošlujte v Karlovac, ker so tam pekovski pomočniki v borbi proti upeljavi nočnega dela in zahtevajo upoštevanje 8urnega dela.

Dopisi.

LITJA. Iz Litije in cele Slovenije poročajo, da je sestra, lela in bolra Zakona o redu in radu, N. S. Z., močno zbolela na možganih in je od hudih bolečin že zmogana do kosti. Nadejati se je smrti v najkrajšem času. Priporočamo vsem slepcem Nssss, da že vnaprej žalujejo. — Žalujoci mrčes.

LITJA. Kakor vidimo iz strokovnega delovanja proletarijata celega sveta, je tekstilno delavstvo povsod slabše organizirano kot drugi proletarijat. In radi tega je tudi na slabšem življenjskem in borbenem stališču. Krive so pa tega razne meščanske organizacije, ki niso in ne skrbijo, da bi delavstvo imelo količjak strokovno razrednega pouka, tudi jim ni na tem, če imajo člane ali ne, ker njim je le, da si postavijo razne razdiraške in denuncijanske odbore, kateri takorekoč prodajajo proletarijat kapi-

Mednarodni pregled.

Inozemski komite mednarodne delavske pomoči (Internationale Arbeiterhilfe) je izdal oklic delavcem celega sveta, da naj zbirajo denarne prispevke in živila za nemške delavce, ki dobesedno gladujejo vsled padca marke. Ruska sovjetska vlada je dosedaj poslala 100.000 ton žita in življenjskih potrebščin za nemške delavce. V Nemčiji stane 1 kg kruha nad sto milijard, cena 1 kg margarine gre v bilijone. Buržuazija je kazala na ruski rubelj, ko je padla njegova vrednost: to je delo boljšeševikov. Ni preteklo 3 leta, in najbolj industrijska država v Evropi je bankrotirala. Boljševiki so pa pričeli izdati nov denar »červonec«, ki bo na borzah več vreden kot dolar in tudi več kot angleški funt. Kapitalistične države gredo k splošnemu bankrotu, sovjetska Rusija pa gre h konsolidaciji in utrditvi socialistične družbe.

Položaj kovinarjev na Češkoslovaškem. S pričetkom letošnjega leta se

je pričela na Češkoslovaškem občutna brezposelnost, ki še traja. Večinoma podjetij dela le 3 — 4 dni v tednu. V tovarnah za vagone in lokomotive se odpušča neprestano delavce. Podjetniki izkoriščajo veliko brezposelnost, da reducirajo mezde. Ker bi vsaka osamljena akcija kovinarjev ostala brez uspeha, je uveden del delavstva zahteval generalno akcijo vsega delavstva, čemur pa socialpatrijotje nasprotujejo. Pri volitvah obratnih zaupnikov so dobili komunisti 121, socialpatrijotje 76, narodni socialisti 59 mandatov. Komunisti imajo na Češkem 95 krajevnih organizacij z 9003 člani, na Moravskem 31 organizacij s 7270 člani, na Slovaškem 20 organizacij s 3748 člani; skupno torej 146 organizacij z 19.021 člani. Letos sta se vršila dva štrajka, ki sta končala le z delnim uspehom. Pogodbe so sklenjene do konca 1923 leta. Mezde znašajo od 160 do 300 kron za kvalificirane in 130 do 180 kron za ne-

Plačaj takoj članarino svoji strokovni organizaciji!

latu. To se je pokazalo neštetokrat, posebno zadnji čas v Nemčiji, kjer so socialipatrijotje, narodni socialisti in krščanski socialisti v narodni skupščini podrli žurni delavnik. Isto bi radi uvedli v Avstriji; največje zrcalo imamo pa na Bolgarskem, kjer so socialipatrijotske organizacije stopile v vlado, da so in še pomagajo morili delavce in kmete. Tudi v Jugoslaviji opazujemo in tudi hudo občulimo razdiranje in denuncijanstvo raznih Bernolovcev, Juvanov, Golmajerjev in raznih njihovih pajdašev. Vsem tem nezaslišanim dejanjem pa so obrnile veliko pozornost neodvisne strokovne organizacije, katere so sprevidle, da je potrebno, da se ljudstvo bolje izobrazijo in tudi zveže v neodvisnih strokovnih organizacijah z ostalim proletarijatom celega sveta v močno enotno fronto. Iz tega razloga smo vzpostavili tudi z. T. in O. D., da tudi delavstvo te stroke se enkrat močno združi; mocna združitev pa rabi tudi močno zavednost delavstva na strokovnem, kot gospodarskem polju proletarijata. In to mora delavstvo doseči le po tem sestanku, shodov, predavanj in polom čitanja strokovnega tiska, tudi po tem dobro premišljenih medsebojnih debat se doseže uspeh za razredni boj. Zato priporočamo, da se poslužuje vseh teh pripomočkov, da bomo tudi v naših strokah postali zreli in močni za najhujši razredni boj, ker le z nepomirljivim razrednim bojem bomo dosegli izboljšanje življenjskega položaja. Tekstilni kot oblačilni delavci, čas je, da si vzpostavite povsod, kjer je količjak te stroke, podružnice, da bomo nastopali povsod skupno, ker le v skupnosti je moč. Za pojasnila se obrnite na »Strokovno Borbo« ali Zvezo tekstilnih in oblačilnih delavcev, Lilijska.

Zagorje. Oglašamo se zopet iz naše lepe in srečne doline, kajti pri nas je zmerom kaj novega. Pazniki Trboveljske premogokopne družbe so začeli, nekako bi rekli, vstajali. Med temi priglasenimi se posebno odlikuje Bene, kateri pravi, da bo že pokazal delavcem kako se mora delati. Nas prav veseli, samo ne kar pokazali, ampak tudi z nami delati. Ni čuda, ker vidijo ti gospodje, kakšna nasilja so vršile oblasti, pa tudi oni, malo pokažejo roge. Čudno se nam zdi, kaj da sedaj zagorski orožniki ne gonijo več listih preklelih knapov, boljševoikov v Lilijsko, gospodu Kračmanu sive lase delati. Kako to vendar, ali sedaj vam niso več nevarni listi prokleli boljševoiki. Gotovo Trboveljska družba ne razpisuje nagrade, ker je za nekoliko časa dosegla svoj cilj. Ampak ne mislite, da ste za vedno ubili delavski pokret; še bolj ste ga utrdili. Čeravno so orožniki tako junaško hodili okrog Delavskega doma ter zaplenili, oziroma pobrali vse knjige Izbrazevalnega društva »Vesna«, zato še ni obupal revolucionarni proletarijat. Kajti proletarijat se zaveda, da ga čakajo še hujši boji, v katerih bo zmagal, a kapitalizem propadel. Takrat mu pa ne bodo mogli pomagati ne razni gospodje Zabreli, ne Jeršeti, kateri je zadnji naklonjen Orjuni. Gospod Jerše, kako je bilo pa takrat na orjunskega sestanku, kjer ste bili vi glavni referent. Ko ste dejali, da če misli kdo orjunski znak vzeti, da »prvič roko odbiti, drugič še, tretjič ga pa v gobec suniti in naznaniti«. Kako je to, da so lahko orožniki strankarski. Kje je zakon? Vam, trpinji proletarci: ne strašite se dela, ne strašite se terorja. Le takrat, kadar besni teror, takrat vemo, da smo na pravi poti. Zato agitirajte vsi za strokovno organizacijo Zvezo Rudarskih Delavcev. Kdor ni član te organizacije, ta noče, da si delavstvo doseže boljši kosček kruha. Zato ponosno vsi v enotno strokovno organizacijo!

Živele revolucionarne strokovne organizacije!

Živel razredni boj!

Dragotin.

HRASTNIK. Dne 4. i. m. je sklicala Z. R. D. podružnica Hrastnik strokovni shod rudarjev. Že v zgodnjih popoldanskih urah si videl vso socialipatrijotsko golazen, na čelu jim gospod Arh iz Zagorja, se plazijo okoli Logarjeve hiše, kjer se je imel vršiti omenjeni shod. Točno ob 3. uri pop. otvoril podpredsednik Kovač imenovani shod, v navzočnosti policijskega komisarja, s sledečim dnevnim redom: 1. Zadnje mezd-

no gibanje. 2. Bračovska skladnica in Zakon o zaščiti delavcev. 3. Proračun podružnice. 4. Razno. — K prvi točki dobi besedo s. Salamon iz Trbovelj. Orisal je natančno, kako se je mezdni boj pričel, kako se je vodil, kako so oblasti odstranile vse zaupnike, od kod so prišli peklenski stroji in kako se je slavno ubilo. Govori nadalje o Zakonu o zaščiti delavcev in o Bračovski skladnici. Vspodbujal je delavstvo k zopetni vzpostavitvi močne Z. R. D. in k delu v njej. Gospodje patrijotje in štrajkbreherji so ga skušali večkrat prekinili, pa so morali utihnuti. Sodrugi so jim kazali na cesto. — Po govoru sodr. Salamona je povzel besedo predsednik. Dofaknil se je nekoliko 1. in 2. točke, nakar je prešel na 3. točko dnevnega reda in podal natančni proračun podružnice in centrale za čas, ko ni bil on v zaporu. Delavstvo ga je mirno poslušalo, le eden se je med vrati oglašal, da je nek denar v Franciji, na kar mu je dal predsednik temeljiti odgovor (Arh beleži). Končno je predsednik izjavil, da bo v par dneh vsled pomanjkanja sredstev za preživljanje primoran zaenkrat zapustiti delo v organizaciji ter je vspodbujal sodruga, naj se poprimejo dela; v par dneh, da bo prišla organizacija v red. — Nato je dobil besedo g. Arh iz Zagorja. Delavstvo ga je mirno poslušalo, kmalu pa se je začel hvaliti, da bi oni (socialipatrijotje) že lansko leto vse brez stavke dobili. (Nastane velik hrup, medklici: izdajalci!) Ni se ga več slišalo. Predsednik mu je vzel besedo in pomiril razburjene duhove. Na obljubo Arha, da bo govoril resnico in se ne bo dotikal politike, mu je dal predsednik ponovno besedo. Zopet je bilo vse mirno. Arh je govoril diplomatsko, kak trpin, da je. (Medklici: Unija bo skrahirala, pa boš moral delati! Pri patrijotih pa: Vi ne veste njegove zgodovine! Predsednik: Mlad se je naveličal delati! Veselost, hrup.) Predsednik je zopet pomiril. Arh pa je nadaljeval: Mi bili že šli z vami, pa nas niste povabili. (Predsednik: Lažeš!) Bili smo od zanesljive strani informirani, da bo stavka zgubljena. (Predsednik: Od Trboveljske družbe — Veselost, hrup — Štrajkbreher, kako izgubo imamo!) Cela masa se zaziblje, vse kriči: Ven ž njim, nam je kruh požrl. Patrijotje: pustite ga, naš človek je! Strelni mojstri pa: Pomagal nam je. Masa se zaziblje, predsednik Unije (pijan) kriči na vse grlo: Arh naj govori! Vi ste »gaunerji«. Kričijo vsi patrijotje. Predsednik je povzel sam besedo, dal Arhu temeljiti odgovor, kako so se skrili v mezdnem gibanju, sedaj hočejo pa še veliko zgago delati, kakor bi mislili nenkrat celo Zvezo požreti, pa se ne da, ker ima preveč vej. Nadalje je pojasnil, kako je pohvalil ravnatelj Skubic Čobala zadnji dan obravnave in kako je hodil Čobal Trboveljsko družbo vpraševali, če bo kaj dala, potem, ako je rekla, da dá in koliko, je pa stavil zahteve. To pa je bilo patrijotom preveč, začeli so vsi kričati. Predsednik je nato shod zaključil. Na opomin predsednika se je delavstvo takoj pomirilo in razšlo, le za Arha se ne ve kod je izginil; pravijo, da skozi vrata ni.

DOPIS IZ MARIBORA.

Na Štajerskem je izdajalstvo socialipatriotičnih reformistov napravilo mase popolnoma indiferentne za strokovno gibanje. Imena Čeh, Krajcar itd. (oba amsterdamska birokrata) diskreditirajo vsako započeto gibanje. Med usnjariji, ki so bili svojčas avantgarda in ki so imeli dobro in disciplinirano organizacijo, sta Čeh in Krajcar razrušila vse, kar je bilo, tako da usnjarska organizacija ne pomeni nič. Na diskuzijskih večerih SSJ se je pokazalo jasno, da je mariborsko delavstvo sito reformističnih fraz in da se ne pusli vleči za nos od patriotskih reformistov.

Za kovinarje se ne zmeni nihče. Svetek in Golmajer sta prezaposlena pri SSJ in nimata časa, da bi »skrbela« za Maribor. Nekdanje močne kovinarske organizacije ni več. Kar še obstoja, ne zasluži več imena organizacija, preje bi bilo na meslu ime »društvo krokarjev«. V podjetju »Kovina« je bilo mezdno gibanje. Zaupniki so sporazumno z ravnateljem napravili neko pogodbo, po kateri so dobili majhno povišanje mezd oni, ki so dobri prijatelji ravnatelja in zaupnikov. Kdor se poskuša prilože-

vali, je odpuščen, zaupniki se popolnoma pokoravajo ravnateljem. Težko življenje živijo mariborski kovinarji. Med tekstilne delavce so se ugnezdili klerikalci. Zenske, ki tvorijo večino v tovarni, stojijo popolnoma pod vplivom duhovnikov, ki jih gonijo v naročje klerikalcev. Delavke same so precej nezavedne in mislijo, da mora tako biti, če »gospod« tako rečejo. Klerikalci so v tovarni vpeljali čuden delaven čas, od pol 6. do pol 16. in od pol 14. do pol 22. Večina pa dela »prostovoljno« od pol 6. zjutraj do pol 10. zvečer brez prestanka: 16 ur. Inspektor dela je bil opozorjen, pa ni nič ukrenil. Treba bi bilo, da pride kdo v Maribor, ki bi prevzel naloge, da bi to indiferentnost med delavstvom pregnal in bi delavstvo zopet spravil v vrste zavednega proletariata. Sedaj se bom večkrat oglašil.

V POJASNILO!

Ker me je v drugi številki »Rad. Glasnika« v članku »Nar. Rad. Str. v Dravogradu« anonimni pisec imenoval vodja komunistov ter to z očitnim namenom, da mi škoduje, ugotavljam resnici na ljubo sledeče:

Vodja komunistov ne morem biti, ker prvo »komunistična stranka« (K. S.) v kraljevini SHS ne eksistira več in pro secundo, ker v Dravogradu ne obstoja podružnica že ilak nemogoče stranke.

Na informativnem sestanku sem slavil na dr. Ravnika samo par vprašanj (o pragmatiki, o obnašanju kr. rad. vlade ob priliki zadnje protestne stavke), ne kot lihi pristaš neobstoječe komunistične stranke, ampak samo kot železničar.

Za omenjeno in za dejstvo, da se v Dravogradu politično absolutno ne udeležujem, imam nešteto prič; mnenja pa sem, da se ob moje osebno politično prepričanje lahko spolkajo samo ljudje, ki bi mi na ta nejuška način radi uničili že ilak ne presijajno eksistenco. Zupančič Joža, postajni odpravnik, Dravograd-Meža.

Železničarji! Zopet nam gosp. ravnatelj povišuje plače.

Predmet: Navodila za štedenje z materialom, inventarjem in osebjem.

Gospode načelnike pozivamo, da vsak ugotovi takoj, ali je mogoče kaj skrbeti glede v njegovem področju nahajajočega se a) materiala; b) inventarja; c) osebja.

Objektivno presojaajo trenutno stanje in poslovanje, bo načelnik službene edinice lahko kmalu ugotovil, da bi se dalo s primernimi ukrepi mnogokje prihraniti še marsikaj.

Gotovo je, da se da pri pregledanju poslovanja z osebjem, ugotoviti, da je pri nezadostni zaposlenosti več njih mogoče združiti več službenih poslov v roke ene osebe in s tem zmanjšati personalne izdatke.

Ako bomo po svojih organih ugotovili, da so načelniki namenoma zamolčali potrebo ukinitja odnosno skrajšanja izdatkov, bomo zadevo najstrožje obravnavali in krivce poklicali na odgovor.

Ravnatelj: Bračič s. r. »

Torej skrajna štedljivost na osebjem in na materialu. Državni upravi južne železnice priporočamo sledeče: Po delavnicah je več skupin, katere imajo po eno kladivo, en par klešč itd. Vse te skupine se naj združi v eno in se odvzame vse, kar je nepotrebno in odveč, tako, da bode celo delavnica imela eno kladivo in ene klešče. Na ta način se potem opravičeno skrajša tudi osebjem, ker je nepotrebno vse ostalo izven glavnege delovodje delavnice. Enako se naj napravi pri vlakospremnem osebjem in pri premikačih. Odvzame se naj piščalke in zastavice vsem izven dotičnika, kateri je v bližini stroja, vsem ostalim naj se odvzame in osebjem reducira. In to naj se ponavlja vsepovsod in tako dolgo, da med osebjem ostane sam ravn. Bračič in minister saobračaja Janković in po delavnicah po eden sam komad orodja, kajti na ta način se bode iznebili prekucuhov in drugih nepotrebnih elementov, in takrat bode tudi mera polna.

KAKO JE PRIŠLO DO SANKCIJE ŽELEZNIČARSKIE PRAGMATIKE.

O tem nam pripovedujejo očividci dogodkov, ki so se odigrali na kongresu nacionalnih železničarjev v Beogradu 28. oktobra 1923.:

Kakor znano, kralj ni hotel podpisati pragmatike. Sam je videl, da je preakcionarna. In k temu podpisu so pripomogli kongresisti s svojimi 102 delegatoma in, kakor irde, s 50.000 železničarji, ki so jih zastopali. Minister Janković, videč dobro razporeditev med delegati, je šel h kralju in mu poročal o kongresu, da je mnogo delegatov in da zastopajo pretežno večino železničarstva.

»Vsi so zadovoljni, Veličanstvo!«

In kralj, ker so vsi zadovoljni, je pragmatiko podpisal. Saj se vendar on ne bo boril za pravice železničarjev, če se sami nočejo in so zadovoljni.

In kako bi ne bili zadovoljni, delegati namreč. Udobna vožnja na kongres — zastoj. Prenočišče v vagonih I. razreda — zastoj. Vožnja po Donavi z muziko — zastoj. Banketi — zastoj.

Na banketu so predstavili pomočniku ministra Avramoviću slovenske delegate:

»Čilejle, kako so mirni. Tudi glasovali so z nami za vse, kar smo sklenili, celo za centralni odbor. Znamenje, da lista 24 urna obusljava dela ni bila politična, nego imajo res manjše prejemke.«

Avramović jih je pogledal, molčal in odšel.

Protestno resolucijo so zares sklenili. Objavili so jo tudi v časnikih (tudi v »Jugoslov. Železničarju«), a izvršil je ni nihče. Nikdo ni šel k ministru, da mu jo predloži in osebno v imenu kongresa in tistih »50.000 organiziranih železničarjev« protestira.

Ta protestna resolucija je le samo tako zaradi lepšega.

Železničarji pa naj se za blagodat, ki jim ga prinaša nova železničarska pragmatika, zahvalijo organizaciji nacionalnih (jugoslovanskih) železničarjev.

»Železničar« v Mariboru, bratec zagrebškega, je prenehal izhajati. Ni članov — pa tudi ne čitateljev. Za njim gre tudi zagrebški.

Tako izginjajo s površja proletarskega gibanja volkovi, oblečeni v ovčjo kožo.

V Zagorju smo zopet izgubili enega borca-revolucionarja M. Poljška. Borba mu je bila že ob rojstvu zapečatena v srce z neizbrisnimi znamenji. Še v agoniji se je boril z izdajicami delavskega pokreta! Trpel je povsod, kamor je prišel, zbolel in bolehal ter sedaj zapustil v bedi ženo in kopico otrok, katereh čelvero so že udje »Vesne«. — Trpel je, trpeč se je boril, boreč je umrl!

Popravek. V zadnji številki se je vrnila pomota pri tabeli o položajnih plačah poduradnikom I. kategorije, 4. stopnja te kategorije (začetna) dobi 900 Din, a ne kakor je po pomoti stalo, 600 Din. V tabeli, kjer smo pokazali primer prejšnje in dosedanje plače, bi moral tisti slavek, da osebne draginske doklade niso vštete, stati v obeh rubrikah. In za enkrat te doklade ostanejo kakor dosedaj, regulira jih pa minister Saobračaja s posebnim zakonom. V brošurici, ki jo izdamo brezplačno k letošnjemu koledarju, bo se vse natančneje opisano.

ZAHVALA.

Vsem sodrugom in sodružicam se zahvaljujem za izraženo sočustvovanje ob priliki smrti mojega sina. Posebno se zahvaljujem pevskega odseku »Vesne« za na grobu zapele žaloslinke.

Zagorje, 13. novembra 1923.

Rupnik Anfon.

ZAHVALA.

Podpisana Marija Poljšak se vsem darovalcem prisrčno zahvaljuje za 1010 dinarjev, katere sem sprejela kot podporo ob priliki smrti svojega moža Maksa Poljšak.

Zagorje, 3. novembra 1923.

Marija Poljšak.

Zahvala.

Podpisana se najsodružneje zahvaljujem kotredažkim rudarjem za darovanih mi 925.75 Din ob smrti mojega moža!

Marija Poljšak.

Lastnik: Zveza Neodvisnih Strokovnih organizacij za Slovenijo.
Odgovorni urednik: Vergelj Anton.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.
